

مقدمه

سبزی چوچاق که در زبان گیلکی چوچاغ و در زبان مازندرانی زولنگ نام دارد، نوعی سبزی خوراکی از راسته کرفس سانان است که در شمال ایران می‌روید و نام فارسی آن شش شاخ است، این گیاه دارای مصارف متعددی همچون تازه خوری به عنوان سبزی تازه و دارویی است.

مشخصات گیاه‌شناسی چوچاق

چوچاق با نام علمی (*Eryngium caeruleum*) از خانواده (Apiaceae)، گیاهی چندساله است که اغلب به رنگ آبی آسمانی، با پراکندگی در شمال ایران در مناطق جلگه‌ای از رامسر تا گلوگاه و ارتفاعات میانی البرز و در شیب‌های شمالی کوه می‌روید. این گیاه در جوانی دارای برگ نرم و لطیف و شادابی است. گیاه چوچاق در موقع بلوغ دارای خارهای می‌شود که هر چند پنج شاخه است ولی شش شاخ نامیده می‌شود. دارای برگ‌های بزرگ با بریدگی‌های عمق‌دار می‌باشد. تمام قسمت‌های گیاه حتی گل آن خاردار است. برگ‌های چوچاق در بلوغ قهوه‌ای رنگ و کله قندی بوده، بوی هویج می‌دهد و در بعضی از انواع بیابانی آن تا عمق دو متری در زمین فرو می‌رود. این گیاه در فصل بهار به صورت بوته می‌روید و برگ‌های نوک تیزی دارد. با گذشت زمان برگ‌ها شروع به ضخیم شدن می‌کنند و از نظر ظاهری شبیه برگ‌های اسفناج هستند. با سرد شدن هوا چوچاق به بوته ای خاردار با گل‌های بنفش و آبی تبدیل می‌شود.

جدول ۱- مشخصات گیاه‌شناسی چوچاق

چوچاق، شش شاخ و زولنگ	نام فارسی
Blue eryngo	نام انگلیسی
Eryngium caeruleum	نام علمی
Apiaceae	خانواده

چوچاق

PTMP/SK/R&D/A/ Blue eryngo 01 /30062021

شکل ۱- آشنایی با سبزی (علف هرز) چوچاق

استفاده از چوچاق در غذا: در مازندران و گیلان از برگ‌های جوان چوچاق برای آشپزی و معطر کردن بسیاری از غذاهای محلی استفاده می‌شود. از جمله استفاده آن در انواع ترشی است. از ریشه این گیاه به عنوان یک شیرینی قندی استفاده می‌شود. همچنین از انواع آب پز شده و یا برشته شده ریشه به عنوان نوعی سبزیجات مصرف می‌گردد و به علت هضم آسان آن بسیار مناسب می‌باشد. از شاخه‌های جوان این گیاه می‌توان به عنوان جایگزینی مناسب برای مارچوبه دانست.

چوچاق به عنوان علف هرز: این گیاه در مناطقی از اروپا از جمله آلمان، اسپانیا، فرانسه، یونان، برخی مناطق ترکیه و در شمال و مناطق جلگه‌های ایران به عنوان علف‌هرز گزارش شده است و خسارت زیادی به محصولات زمستانه و مزارع صیفی‌جات وارد می‌نماید. این گیاه در حال حاضر، به صورت خودرو در زیستگاه‌های طبیعی رشد می‌کند و در کانال‌های آبیاری و نیز در باغات و برخی مزارع، به عنوان علف‌هرز محسوب می‌شود.

منبع

ترجمه و تدوین: گروه تحقیق و توسعه تعاونی پترو تمدن مهام پارس

تعاونی پترو تمدن مهام پارس

